

■ Yazarın ve Okurun Hakkını Gasbeden Bir Çeviri: Sağlığın Gaspı

Değerlendiren: Murat Dinçer Çekin*

Türkçeye kötü çevrilmiş bir kitapla karşılaştığımızda “Yayınevi bir an önce çeviriyi toplatıp kitabı yeniden çevirtse” diye düşünür ama bunun örneği az olduğu için ümidimizi yeni baskıya saklarız. Aynı çevirinin bir daha basıldığını görmek üzücüdür. Yeni baskı, çeviri yanlışlarını dizgi hatası olarak gösterme imkânını da yok eder.

Ivan Illich’in bazı eserlerinin çok kötü Türkçeleştirilmesi hem kendisi hem okurlar açısından şanssızlık olmuştur. Buna bir örnek, ‘Toward a History of Needs’ adlı eserinin 1990’da Pınar Yayınlarından ‘Tüketim Köleliği’ adıyla çıkan Mesut Kardeşhan çevirisidir. Anahtar kelime olan “iatrogenesis”in ‘tıbbın doğurduğu zarar’ yerine “*tıbbî yeni oluşum*”, “central nervous system agents”ın ‘merkezi sinir sistemi ilaçları’ yerine “*merkezi sinir sistemi acentaları*” olarak kullanıldığı, ‘Ariès (düşünür Philippe Ariès) **göstermiştir ki**’ olması gereken ifadenin “**Koç burcu göstermiştir ki**” diye çevrildiği bu baştan sona feci çeviri -eleştirimize rağmen- 2000’de 2., 2006’da 3., 2011’de 4. kere basılmıştır (Özel isim olduğu anlaşılmayan kelimelerin çevirisine bir örnek de aşağıda yer almaktadır.).

Bir Illich klasiği sayılan ‘Limits to Medicine - Medical Nemesis: The Expropriation of Health’ adlı eserin 1995’te Ayrıntı Yayınlarından ‘Sağlığın Gaspı’ adıyla çıkan Süha Sertabiboğlu çevirisi de bir başka örnektir ve -herhâlde yine eleştirimiz okunmadığı için- 2011’de yeniden basılmıştır. Çevirinin eleştirisine geçmeden, S. Sertabiboğlu’nun çeviriler ve çevirmenlik hakkında yazdıklarına göz atalım:

“Çevirmen ... iyi bir kitabı berbat edebilir. Ben kötü çevirilerden illallah demiş bir okurum ve satın aldığım her üç yabancı kökenli kitaptan ikisinin kötü çeviri çıktığını söylesem hiç abartmış olmam. Bu yüzden, çeviri kitap satın almaktan korkar oldum diyebilirim. Kitabı kimin çevirdiğine mutlaka bakıyorum ve güvenebileceğim bir çevirmen değilse kaçınıyorum. Ve bence Türk halkının az kitap okumasının sorumluluğu büyük ölçüde, kötü çevirmenlerindir ... bizde iyi çevrilmiş bir kitaba rastlamak piyango tutturmaktan farksız olduğundan, birkaç kez bu yüzden ağzı yanan ortalama Türk okuru Türk yazarlarıyla sınırlı kaldı...

Çevrilen metinde bir anlamsızlık varsa büyük olasılıkla yanlış çeviriden kaynaklanan bir durumdur bu. Çeviri yanlışları konusunda yazmaya kalkan biri bunlarla ciltler doldurabilir ... ne gülünç çeviri yanlışlarıyla karşılaştık bugüne dek... Çevirmen sözlüğe bakıp ... yazınca böyle bir anlamsızlık ortaya

* Dr., Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi.

çıkmiş ... çevirmen bu çok özel deyimi bilmiyorsa bile ortaya çıkan ifadenin anlamsızlığını ya da bağlamla bir ilgisinin olmadığını görünce yanlış çeviri yaptığını fark etmeli ve doğrusunu araştırıp bulmalıydı ... Eğer bir cümle anlaşılıyorsa ... bu, kötü bir çeviridir.

... böyle bir (çeviriyi) değil anlamak, başından sonuna dek okuyup bitirmek için bile Eyüp Sultan sabrı gerekir.

İyi çevirmen, yazarla okuru baş başa bırakıp aradan yok olmalı, hiç fark edilmemelidir ... fark ediliyorsa ... ya okuyucu, doğru dürüst anlaşılmayan, isabetsiz seçilmiş sözcüklerle dolu, yahut kötü Türkçe ya da kulağı rahatsız eden bir dil yüzünden, taşı bol bir pilav yemiş ya da çukuru bol bir yola girmiş hissine kapılarak "Kim çevirmiş ulan bunu?" deyip kitabın kapağına bakar; ya da çevirmen Türkçe metne kendinden, okuyucuyu yadırgatacak kadar çok şey katmıştır ... bu, (çevirmenin) okuyucuyla (yazarın) arasına girmesinden ve hem (yazar) hem de okuyucu haklarına tecavüzden başka bir şey değildir.

... çeviri yapan ve bundan heyecan duyan kişiler içinse çevirmenlik dünyanın en zevkli işidir. Su olup, akıp gidiyormuşsunuz gibi bir duygu verir insana ve karşılaşılan güçlükler de bir akarsuyun, üstünden aktığı taşlardan öte bir şey değildir." (Cumhuriyet Kitap, 2006, 841. sayı).

"... bugüne dek ülkemizde nitelikli çeviriye yeteri kadar önem verilmemesi, çeviri kitapların okura -kötü çeviriler yüzünden- zevk vermemesi ve bizim dilimizde yazılmış edebiyat kadar hitap edememesi yüzünden ... genel okur, kötü ya da kirli pencere camı yüzünden doğru dürüst göremediği güzel manzaraya bakmak yerine, açık pencereden görünen vasat manzaraya bakmayı yeğliyor..."

Ülkemizde edebiyat çevirisinin en önemli sorunlarının başında ne yazık ki ... kötü çeviriler gelir ... çevirmenin de bir üyesi olduğu Türk halkında ve Türk insanında bulunan, ... herkes için yakındığımız, işini iyi yapmama, işine yeterince özen göstermeme, yani tembellik eğiliminden, yani bir ahlaksal sorundan ... söz etmemiz gerekir.

Yayınevlerinin çevirmen seçiminde herhangi bir kriterlerinin olduğunu hiç duymadım. İsim yapmış, deneyimli çevirmenler tercih edilir ... "ahbap-çavuş" türünden ilişkilerin genellikle çok etkin olduğu bir alandır çeviri piyasası." (Sabitfikir, Ekim 2, 2010).

"Ben 18 yıllık çevirmenim. 41 kitap çevirdim ... verilen hiçbir kitabı reddetmedim ... Çevirmenler genellikle, kitabı biraz okuyup ondan sonra kabul ederler. Bense, bu kitabın çevrilmesi gerek, ve görev bana düştü diyorum.

Ama bu yüzden birçok kez, içeriğinden hiç hoşlanmadığım, ya da diliyle beni müthiş zorlayan, sonuç olarak işkence gibi gelen kitaplar çevirdiğimi de söylemek zorundayım ... sadece hoşlandığım kitapları çevirseydim bugüne dek çevirdiklerimin sayısı beş-onu geçmezdi." (Çeviri Edebiyatı / 16).

"... benim meslek ahlakım bunu gerektiriyor ... verilen bir kitabı ... çevirme-
mezlik edemeyiz gibi geliyor bana.

... bir metnin Türkçesini dört kez okuyup düzeltiyorum." (Çeviri Edebiyatı/15).

Ayrıntı Yayınlarından Bir Süha Sertabiboğlu Çevirisi

'Sağlığın Gaspı' çevirisi tam bir 'malpractice' örneği ve S. Sertabiboğlu'nun ifadesiyle, "Yazarın ve okuyucunun haklarına tecavüzden başka birşey değil." Üç çeviriden yalnız birine geçer not veren, "çeviri ve çevirmenlik üzerine tezler" yazan, "isim yapmış, deneyimli çevirmen" S. Sertabiboğlu, "Meslek ahlakı gereği çevirmemezlik edemediği iyi bir kitabı berbat etmiş." Gerçekten de ortada "bir ahlaksal sorun" var.

"Kendisini müthiş zorlayan ve işkence gibi gelen" kitapları çevirmesini "bir akarsu gibi taşların üstünden akıp gitmeye" benzeten S. Sertabiboğlu, okurlarının o taşlara çarptığını, "taşı bol bir pilav yemiş ya da çukuru bol bir yola girmiş hissine kapıldığını, kirli cam yüzünden güzel manzarayı göremediğini" düşünmüyor; "yazarla okuru başa bırakıp aradan yok olmak, hiç fark edilmemek" ne kelime, okura da işkence ediyor. -Bazısı tam ters anlam verilmiş- öyle yerler var ki "dört kez okuyup düzelttiği" bu ifadelerden kendisi ne anlıyor acaba diye sormalı.

Sabriyla meşhur Eyüp Peygamberi Eyüp Sultanla karıştıran, üstelik Eyüp Peygamberin İngilizcede 'Job' olduğunu bilmeyen S. Sertabiboğlu, aşağıda görüleceği gibi, Illich'in o özlü "**Job became Prometheus**" cümlesini "**Meslek, Prometheus hâline gelmiştir.**" diye çevirerek harcıyor. Veya "a Brazilian captain"ın "Brezilyalı bir kaptan" olduğunu zannediyor. Kendi cümlesiyle soralım: "Bu özel deyimleri bilmiyorsa bile ortaya çıkan ifadenin anlamsızlığını ya da bağlamla bir ilgisinin olmadığını da mı görmüyor ve doğrusunu araştırıp bulmuyor?"

"Gülünç çeviri yanlışlarıyla karşılaşp "kim çevirmiş ... bunu?" diye kitabın kapağına bakmamıza, çeviri kitap satın almaktan korkar olmamıza, kitabı kimin çevirdiğini mutlaka kontrol etmemize" ve bütün S. Sertabiboğlu çevirilerinden şüphe duymamıza yol açan, okunması Eyüp sabrı isteyen bir çeviriyle karşı karşıyayız. Bu eleştiride amacımız, hem okurları iyi bir kitabın orijinaline yaklaştırmak, hem çevirmenin işleri konusunda okurları, yayınevlerini ve bizatihi çevirmeni uyarmak, hem de yetersiz bilgi, emek ve özenle çeviri yapmaya kalkmanın bir hak gaspı olduğunu vurgulamaktır.

Örneklere geçelim. (s: sayfa, o: orijinal, ç: çeviri, d: doğrusu)

s: 12, o: ...in producing the same pathogenic -that is, sickening- cures and care that capitalist medicine, albeit with less equal access, produces.

ç: ...kapitalist tıbbın daha az bir artışla da olsa yarattığı aynı patolojik sonuçları yaratmada...

d: ...kapitalist tıbbın -yalnızca daha eşitsiz biçimde- ürettiği patojenik -yani hasta edici- tedavileri ve bakımı aynen doğurmakta...

s: 13, **o:** ...the sanitation of medicine is part and parcel of the socio-economic inversion...

ç: ...tıbbın insan sağlığına uygun hale getirilmesi ... sosyoekonomik **altüst oluşun** bir parçasıdır.

d: ...tersyüz oluşun... ('Altüst oluş' bir olumsuzluktur, oysa 'inversion' olumlu anlamda kullanılmıştır.)

s: 13, **o:** ...to break the monopoly that academia has exercised over all small print at the bottom of the page.

ç: Akademinin hep sayfa altlarında küçük basılmış yazılar kullanma tekeli...

d: Sayfa dibinde yer alan bütün küçük yazılar üstündeki akademik tekeli...

s: 13, **o:** Some footnotes document ... a perspective that did not necessarily have any place within the mind of the person who collected the corresponding data.

ç: Bazı dipnotlar **buna benzer verileri toplayan bir kişinin kafasında bulunması gerekmeyen bir perspektif** olan ... belgelemektedir.

d: ...ilgili verileri toplayan kişinin kafasında bulunmayabilecek bir perspektifi...

s: 13, **o:** ...ought not to influence the relevant public decisions.

ç: ...kamuoyunun **kararını etkilemesi** gerektiği için...

d: ...kararlarını etkilememesi... (Yanlışların en masumu)

s: 14, **o:** It must be based on a grassroots consensus about the balance...

ç: ...denge kavramından oluşmuş temellerin üzerine oturması gerekir.

d: ...denge konusunda bir halk uzlaşması üzerinde temellenmelidir.

s: 14, **o:** 'Health', ...that is used to designate the intensity with which individuals cope with their internal states and their environmental conditions.

ç: ...'sağlık' bireylerin **kendi iç durumları ve çevresel koşullarıyla savaşmalarının şiddetini anlatmak** için kullanılan...

d: ...bünye ve çevre şartlarıyla baş etme gücünü belirtmek...

s: 16, o: ...people who have recovered the ability for mutual self-care...

ç: ...karşılıklı kendi kendine bakım yetisini elde eden ... kişiler

d: ...birbirlerinin kişisel bakımını yapma becerisini yeniden kazanan...

s: 22, o: ...contrary to current conventional wisdom, ... medical services have not been important...

ç: ...günümüzün geleneksel bilgeliğinin tersine, tıp hizmetleri ... önemli bir rol oynamamıştır.

d: ...revaçta olan basmakalıp düşüncenin tersine...

s: 24, o: ...but this does not consign soap,... or condoms to the category of 'medical equipment'.

ç: ...ama bu beraberinde, sabun... ya da prezervatifin "tıbbi donanım" kategorisine katılmasını getirmemiştir.

d: ...prezervatifleri 'tıbbi donanım' kategorisine sokmaz.

s: 25, o: The new techniques ... redefine but do not reduce morbidity.

ç: ...yeni teknikler hastalıkları sonradan sınırlayabilir, ama azaltamaz.

d: ...hastalık oranını yeniden tanımlar ama azaltmaz.

s: 25, o: But where they are not monopolized by professionals as tools of their trade, those which are applicable to widespread diseases are usually very inexpensive...

ç: Ancak bunlar, tıp profesyonellerinin kendi aletleri olarak tekelleştirmedikleri, pek çok hastalıkta kullanılacak, genellikle hiç pahalı olmayan ... araç ve yöntemlerdir.

d: ...yaygın hastalıklar için kullanılacak yöntemler, profesyonellerce ticarete alet edilerek tekel altına alınmadıkça genellikle gayet ucuzdur...

s: 27, o: The drug treatment of high blood pressure is effective and warrants the risk of side-effects in the few in whom it is a malignant condition; it represents a considerable risk of serious harm, far outweighing any proven benefit, for the ten to twenty million Americans on whom rash artery-plumbers are trying to foist it.

ç: Yüksek tansiyonun ilaçla tedavisi etkilidir, ama bu, durumun malign olduğu az sayıda insan için yan etki riskinin ortaya çıkmasına neden olur; ki bu da damarlarla uğraşan şevkli sıhhi tesisatçıların bu tedaviyi yutturmaya çalıştıkları on ya da yirmi milyon Amerikalı için kanıtlanmış herhangi bir yarardan çok daha ağır basan, ciddi zararlara yol açabilecek büyüklükte bir tehlikedir.

d: Yüksek tansiyonda ilaçlı tedavi etkilidir ve az insanda görülen habis tansiyon için yan etki riski göze alınabilir; cüretkâr arter tesisatçılarının kandırmaya çalıştığı on-yirmi milyon Amerikalı için ise bu tedavi, kanıtlanmış herhangi bir faydasıyla kıyaslanamayacak ölçüde ciddi zarar riski demektir.

s: 28, **o:** In the most narrow sense, iatrogenic disease includes only illnesses that would not have come about if sound and professionally recommended treatment had not been applied.

ç: İatrojenik hastalık en dar anlamda, **mesleğin gerektirdiği tedavi eksiksiz uygulanmadığında ortaya çıkan hastalıkları** kapsar.

d: ...yalnız, geçerli profesyonel tedavi uygulanmamış olsa ortaya çıkmayacak rahatsızlıkları...

s: 28, **o:** In a more general and more widely accepted sense, clinical iatrogenic disease comprises all clinical conditions for which remedies, physicians, or hospitals are the pathogens, or 'sickening' agents.

ç: Daha genel ve daha çok kabul gören bir anlayışa göre ise klinik iatrojenik hastalıklar, **tüm klinik koşulları içerirler; her tür tedavi edici ilaç ve gereç, hekimler ya da hastaneler bunların patojenini ya da "hasta edici" etkenini oluşturur.**

d: ...tıbbi araç-gerecin, hekimlerin veya hastanelerin patojen, yani 'hasta edici' olduğu bütün klinik durumları kapsar.

s: 28, **o:** Subtle kinds of poisoning ...have spread even faster than the bewildering variety and ubiquity of nostrums.

ç: ...zehirlenmenin gizli türleri, **kocakarı ilaçlarından bile daha hızlı bir biçimde, her yere, her şekilde yayılmıştır.**

d: ...kocakarı ilaçlarının şaşırtıcı çeşitliliği ve yaygınlığından bile daha ileri bir biçimde nüfuz etmiştir.

s: 29, **o:** ...even though they know (or could and should know) what damage they do.

ç: ...verdikleri zararı **bilmelerine (ya da bilebilmelerine ya da bilmek zorunda olmalarına) karşın...**

d: ...bildikleri (veya bilme imkânına sahip ve bilmek zorunda oldukları) hâlde...

s: 35, **o:** Oral contraceptives, ...are prescribed 'to prevent a normal occurrence in healthy persons'.

ç: ...oral kontraseptifler, **"sağlıklı kişilerdeki normal bir olayı önlemek" olarak tanımlanıyor.**

d: ...'sağlıklı kişilerdeki normal bir oluşumu önlemek için' salık veriliyor.

s: 37, o: They impose a society-wide substitution of commodities for use-values by reshaping the milieu and by 'appropriating' those of its general characteristics which have enabled people so far to cope on their own.

ç: Çevreyi yeniden biçimlendirerek ve **kullanım değerlerinin o güne dek insanların çevreyle kendi kendilerine başa çıkabilmelerini sağlayan özelliklerini kamulaştırarak toplum genelinde kullanım değerlerinin yerine metallerin geçmesine neden olurlar.**

d: ...insanların kendi başlarına uyum göstermesini mümkün kılmış genel çevre özelliklerine 'el koyarak' toplumu kullanım değerleri yerine ticari değerleri ikame etmeye zorlarlar.

s: 38, o: People who are angered, sickened, and impaired by their industrial labour and leisure can escape only into a life under medical supervision and are thereby seduced or disqualified from political struggle for a healthier world.

ç: Sanayi sektöründeki ağır işten ve dinlenme zamanının ancak tıbbi gözetim altında mümkün olmasından dolayı, sinirleri bozulan, hastalanan ve zarar gören insanlar bu suretle daha sağlıklı bir dünya savaşımından geri çekilmiş ya da dis-kalifiye edilmiş olurlar.

d: Sanayideki çalışma ve dinlenme düzeniyle sinirleri yıpranmış, hastalanmış ve zayıf düşmüş insanlar ancak tıbbi gözetim altındaki bir hayata kaçış yolu bulabilirler ve bu suretle, ayarlanmış veya daha sağlıklı bir dünya için gerekli politik mücadeleden çekilmiş olurlar.

s: 39, o: Medicine, like all crusades, creates a new group of outsiders each time it makes a new diagnosis stick.

ç: Tıp, bütün haçlı seferlerinde olduğu gibi, yeni bir teşhis çubuğunu ortaya koyduğu her defasında dışlanan yeni bir grup yaratır.

d: ...bütün istilalar gibi, yeni bir teşhisle etiketlediği her seferinde yeni bir dışlanmışlar grubu...

s: 39, o: In primitive societies it is obvious that in the exercise of medical skill, the recognition of moral power is implied. Nobody would summon the medicine man unless he conceded to him the skill of discerning evil spirits from good ones.

ç: İlkel toplumlarda, tıbbi bilgi ve ustalığın uygulanmasında ahlâki gücün tanındığı açıkça ortaya konmuştur. Kimse kötü ruhları iyi ruhlardan ayırt etme becerisini kabul etmeyen bir tıp adamına başvurmaz.

d: ...tıbbi beceriye teslim olmakla, açıktır ki ahlaki yetkinin tanındığı ima edilmiş olur. ... kabul etmediği tıp adamına...

s: 42, **o:** There is no precedent for a similar sustained expansion in any other major sector in the civilian economy.

ç: Sivil ekonominin başka hiçbir ana sektöründe bugüne dek **kabul edilmiş böylesi bir artış yoktur.**

d: **...böyle bir sürekli büyüme görülmemiştir.**

s: 43, **o:** Physicians, ... would prescribe more responsibly and less wantonly...

ç: **...hekimler reçete yazarken daha sorumlu davranacaklardır.**

d: **...daha fazla sorumlulukla ve daha az şehvetle reçete yazacaklardır.**

s: 43, **o:** ...Act ... established access to health-care resources for all those in need as a human right. The need was assumed to be finite and quantifiable,... / But need as assessed by medical practitioners has proved to be just as extensive in England as anywhere else.

ç: **...Yasası, sağlık hizmeti için herkese kaynak sağlanması konusuna insan hakları kapsamında bir gereksinim olarak yaklaşmıştır.** Bu gereksinimin **sınırlı miktarda karşılanabilir olduğu** varsayılmış,... / Ancak **tıp pratisyenlerinin saptadığı gereksinimin İngiltere’de, başka yerlerdekinden daha geniş olmadığı** görülmüştür.

d: **...sağlık-bakımı imkânlarına erişebilmeyi -ihtiyacı olan herkes için- bir insan hakkı kabul etmiştir. ...sınırlı ve ölçülebilir olduğu... / ...hekimler tarafından tayin edildiği hâliyle ihtiyacın, İngiltere’de başka yerlerdeki kadar fazla olduğu...**

s: 43, **o:** ...those astounding misallocations for prestigious gadgetry which provided an easy starting point for public criticism in the United States.

ç: **...Birleşik Devletler’de kamuya yönelik eleştirilerin başlangıç noktasını oluşturan, ünlü elektronik alet edavata ayrılan hayret verici orandaki yanlış tahsisatları...**

d: **...prestij kazandıran cihazlar için ayrılan ve toplumsal tepkinin hep ilk sırasında yer alan korkunç tahsisatları...**

s: 44, **o:** The proportion of national wealth ... falls somewhere between one-tenth and one-twentieth of all available funds.

ç: **...ulusal gelir oranı ... kimi yerlerde eldeki tüm fonların onda birinden, bazılarında da yirmide birinden aşığı düşer.**

d: **...mevcut fonların onda biri ile yirmide biri arasında değişir.**

s: 45, **o:** ...the cousin of a Brazilian captain sent on a government scholarship to study in Hamburg.

ç: ...Brezilyalı bir kaptanın yeğeni olup devlet bursuyla Hamburg'da öğrenime gönderilmiş...

d: ...Brezilyalı bir askerî liderin kuzeni... (Brezilya'daki 1964-85 cunta rejimine atfen)

s: 46, **o:** ...an orthodox commitment to Western dreams of reason in Marxist shape...

ç: ...Batı'nın Marksist rüyalarına olan ortodoks bağlılık,...

d: ...Batılı mantığın Marksist kılığa bürünmüş hayallerine sarsılmaz bir teslimiyet...

s: 49, **o:** In most countries of the world, doctors are simply not well enough spread out to prescribe double-edged medicine each time it is indicated, and most of the time they themselves are not prepared, or are too ignorant, to prescribe with due prudence.

ç: Dünyanın çoğu ülkesinde **doktorlar, ya çift yönden etkili ilaçları her gerekli oldukları zamanda yazabilecek kadar geniş ufuklu değildirler, ya çoğu kez kendileri buna hazır değildirler ya da reçete yazarken yeterli sağduyu göstere-meyecek kadar cahildirler.**

d: ...iki tarafı keskin ilaçları yalnız gerekli oldukları zaman yazabilecek doktor-lar fazla değildir ve reçete yazarken çoğu zaman ya donanımsız ya da ihtiyatlı davranamayacak kadar lakayttırlar.

s: 53, **o:** ...up to four dozen items are optimal...

ç: ...düzineye varan sayıda ilacın...

d: ...dört düzine kadar... (Sayı yanlış bir yana ilaç sayısının çokluğu değil, azlığı belirtiliyor.)

s: 54, **o:** *Medical bureaucrats subdivide people into ... those who may cross borders, cook, or practice prostitution,...*

ç: Medical bürokratlar insanları alt kümelere ayırır: ... **sınırları zorlamayı, yemek pişirmeyi ya da fahişeliği becerebilenler,...**

d: ...sınırdan geçebilecek olanlar, aççılık veya fahişelik yapabilecek olanlar...

s: 55, **o:** ...denying him work.

ç: ...yaptığı şeyleri yadsıyarak...

d: ...çalışmaktan mahrum ederek...

s: 55, **o:** ...the proliferation of medical certifications can invest school, employment, and politics with opportunities for new therapeutic functions.

ç: ...tıbbî raporlamanın çoğalması, yeni terapötik işlevler fırsatıyla birlikte okula, işe ve politikaya da yatırım yapabilir.

d: ...tıbbî sertifikasyonun çeşitlenip çoğalması, okul, iş ve politikaya, yeni tedavi fonksiyonları yüklenmeleri için fırsat verebilir.

s: 56, **o:** ...illnesses that are acute and benign...

ç: ...akut ve **habis hastalıklar...**

d: ...selim hastalıklar...

s: 57, **o:** After twenty years of socialized medicine in England and Wales,...

ç: İngiltere ve Galler'de **toplumsal tıbbın başlamasından sonraki yirmi yılda...**

d: ...tıbbın sosyalizasyonu üzerinden yirmi yıl geçtikten sonra...

s: 57, **o:** With some qualifications, the severe limits of effective medical treatment...

ç: **Etkin tıbbî tedaviyi ciddi bir şekilde sınırlama gereği...**

d: **Bazı istisnalar dışında, etkin tıbbî tedavinin ciddi biçimde sınırlılığı...**

s: 59, **o:** Industrial parents, forced to procreate manpower for a world into which nobody fits who has not been crushed and moulded by sixteen years of formal education, feel impotent to care personally for their offspring...

ç: **Sanayileşmiş bir toplumda kimseye uygun olmayan bir dünyaya insan gücü doğurmaya zorlanan ana-babalar on altı yıllık formel eğitimle ezilip kalıplanmadıkları takdirde,** kendilerini döllerinin bakımını kişisel olarak yürütmekten aciz hissetmekte...

d: **On altı yıllık resmî eğitimle ezilip kalıplanmamış hiç kimsenin uyamayacağı bir dünya için insan gücü doğurmaya zorlanan sanayi toplumu ana-babaları...**

s: 60, **o:** The insistence that more doctors are needed to prevent infants from dying can thus be understood as a way of avoiding income equalization while at the same time creating more jobs for professionals.

ç: Çocukların ölümünü önlemek için daha çok doktora gerek olduğunda direktmek, **aynı zamanda tıp profesyonellerine de daha çok iş sağlayacak olan gelir eşitliğinden kaçınmak demektir.**

d: **...gelir eşitliğinden kaçınmanın ve aynı zamanda profesyoneller için daha çok iş yaratmanın bir yolu olarak görülebilir.**

s: 61, **o:** ...the health-denying breakdown of the family as a cocoon,... /...nuclear families ... that degrades home,...

ç: ...**önceleri bir çekirdek olan ailenin** ... sağlığı yadsıyan bir şekilde çöküşünü... /... yuvayı ... bozan ... çekirdek aile,...

d: ...**bir koza oluşturan ailenin**,... (Koza bozulunca çekirdek aile ortaya çıktı.)

s: 66, **o:** When a test associated with several others,... / Often tests provide guidance in the choice of therapy. Unfortunately, as the tests turn more complex and are multiplied,...

ç: Başka **muayenelerle** birlikte uygulanan bir **muayenenin...** / **Muayeneler** genellikle tedavi seçiminde rehberdir. Ama ne yazık ki, **muayeneler** daha karışık ve çeşitli hale geldikçe,...

d: Bütün 'muayene'ler, 'test' veya 'tahlil' olacak.

s: 66, **o:** ...to foot the bill for the market research and the sales activities of the medical establishment.

ç: ...**tıbbi yaptırımın pazar araştırmalarının ve satış etkinliklerinin faturasını** ödemek...

d: ...**tıp teşkilatının pazar araştırması ve satış etkinlikleri için çıkardığı faturayı**...

s: 68, **o:** In a switch of lavish expenditure from tomb to ward, ... the insured pay for participation in their own funeral rites.

ç: **Har vurup harman savururcasına yapılan harcama ... mezardan mahalleye dönmekte ve sigortalı kişi kendi cenaze törenine katılım sağlamak için para ödemektedir.**

d: **Kabire israf edilen paranın ... koğuşa harcanmasıyla, sigortalı insanlar kendi cenaze törenlerine katılmak için ödeme yapmış olmaktadır.**

s: 69, **o:** ...about the mind of the contemporary jurist and philosopher.

ç: ...**çağdaş mahkeme jüri üyesinin ve felsefecinin düşüncesi** hakkında...

d: ...**hukuk bilimci ve filozofun zihni yapısı**...

s: 72, **o:** ...as an invitation to Islam, the surrender to God;

ç: ...**İslâmâ çağrısındaki Tanrı'ya teslimiyet** olarak...

d: ...**İslam'a -Tanrı'ya teslim olmaya- çağrı** şeklinde...

s: 76, o: Medical procedures turn into sick religion when they are performed as rituals...

ç: Tıbbi işlemler, ... ritüeller sergileyen hasta dini hâline gelmişlerdir.

d: ...ritüeller olarak sergilenirse hasta dini hâline gelir.

s: 79, o: ...the context within which this exemption operates elsewhere cannot be compared to that of the welfare state.

ç: ...bu muafiyetlerin işlediği koşullar başka bir yerdeki sağlık durumuyla karşılaştırılmaz.

d: ...muafiyetin refah devletinde geçerli olduğu koşullar diğer toplumlardakiyle kıyaslanamaz.

s: 85, o: ...social iatrogenesis, in which the environment is deprived of those conditions...

ç: ...ortamın, ...koşulları sağlayamadığı sosyal iatrojeniz.

d: ...koşullardan yoksun hâle getirildiği...

s: 87, o: ...so as to hear in inhalation and exhalation the literal voice of God pronouncing his own name, *hu Allah*.

ç: ...soluk alıp vermede kendi adını hu Allah diye söyleyen Tanrı'nın gerçek sesini duyabilmek için...

d: ...soluk alıp verirken Tanrı'nın hakiki sesini -ismini hu Allah diye zikrederek duyabilecek şekilde...

s: 106, o: Job became Prometheus.

ç: Meslek, Prometheus hâline gelmiştir.

d: Eyyüb Prometheus'a dönüştü. (-Eski Ahit'te- kaderine teslim olarak çektiği acıya sabreden ve anlam vermeye çalışan Eyyüb'ün, -Yunan mitolojisindeki- ateşi çalarak tanrılara isyan eden Prometheus'a dönüşmesi kastediliyor.)

s: 107, o: ...operational verification by measurement...

ç: Girişimin ölçümlerle doğrulanması...

d: ...ölçüm işlemlerine dayalı sorgulama...

s: 168, o: ...operational verification in the laboratory...

ç: Operasyonun laboratuvarda doğrulanması...

d: Laboratuvar işlemlerine dayalı sorgulama...

s: 110, o: Paradoxically, they have rendered it more and not less difficult to raise the same kind of question about *disease in general*.

ç: Ama paradoksal bir biçimde, **bu durumu, genel hastalıklardaki gibi soruların sorulmasını kolaylaştıracak değil, zorlaştıracak bir durum hâline getirmişlerdir.**

d: **...benzer itirazın genel olarak hastalık hakkında yükseltilmesini kolaylaştırmak yerine zorlaştırdılar.**

s: 114, o: ...that malevolent amateurs could quickly organize into monopoly custodians of scarce and precious medical knowledge.

ç: ...kötü niyetli amatörlerin **çabucak, kıt ve berbat tıbbi bilgileriyle odacılar tekeli içinde organize olabileceğini...**

d: **...kısa zaman içinde, az kişi sahip olduğundan değeri artan tıbbi bilgiyi saklayarak tekelleşebilecekleri...**

s: 115, o: But these very techniques are not culturally neutral; they assumed concrete shape within Western cultures and express a Western ethos.

ç: Ama bu **teknikler kültürel yönden tarafsız değildir; farz olunan somut biçimleri Batı ethosunu ifade eder.**

d: **...özel teknikler kültürel yönden kimliksiz değildir; Batı kültürleri içinde somut biçim kazanmışlardır ve Batı değerler sistemini dışavururlur.**

s: 116, o: At each stage of its evolution the image of natural death has elicited a new set of responses...

ç: Doğal ölüm imgesi, gelişiminin her aşamasında **...yeni birtakım tepkiler edinmiştir.**

d: **...yeni tepki kalıplarını açığa vurmuştur.**

o: Rather than life's aim, it has become the end of life.

ç: Çevirisi olmayan bir cümle.

s: 120, o: Kuenstler (Kunstler olacak) has shown that about this very time an unprecedented approach was developed in the painting of human faces:...

ç: **Kuenstler'in tam bu dönemde, insan yüzlerinin resmedilmesinde ve daha önce rastlanmamış bir yaklaşım geliştirdiği görülmüştür:...**

d: **Kunstler, insan yüzlerinin resmedilmesinde daha önce olmayan bir yaklaşımın tam da bu zamanlarda ortaya çıktığını göstermiştir...**

s: 122, o: ...we still speak of the 'desecration' of a grave or the secularization of a public cemetery when it is turned into a park.

ç: ...hâlâ bir mezarın **kutsallığından ya da mezarlıkların parka dönüştürülerek ortadan kaldırılmasından** söz ediyoruz.

d: ...'**kutsallığına saygısızlık'tan veya parka dönüştürülen bir kamu mezarlığının 'kutsallığını yitirışı'nden...**

s: 122, o: The appearance of natural death was necessary for the corpse to be deprived of much of its legal standing.

ç: **Doğal ölümün ortaya çıkışı, yasal mertebelerinin çoğunu yitiren ceset için gereklidi.**

d: **Cesedin yasal durumunu büyük ölçüde kaybetmesi için doğal ölüm kavramının ortaya çıkması gerekiyordu.**

s: 123, o: Baroque death counterpointed an aristocratically organized heaven.

ç: Barok ölüm, **aristokratik bir tarzda düzenlenmiş cennetin tam karşıtıyla uyumlu bir birlikteliğinden oluşuyordu.**

d: **...aristokratça düzenlenmiş bir cennetle zıtlık oluşturuyordu.**

s: 123, o: Precisely because macabre equality belittled worldly privilege, it also made it more legitimate.

ç: **Ölümün herkes için eşit korkunçluğu dünyanın ayrıcalıklı statüsünü ortadan kaldırmak için onu daha da meşrulaştırırdı.**

d: **Ölümün eşitliği dünyevi ayrıcalığı yok saydığı içindir ki aynı zamanda daha da meşrulaştırmıştır.**

s: 132, o: Ideological bureaucracies of all colours join the crusade.

ç: **İdeolojik bürokrasilerin hepsi Haçlı Seferi'ne katılan renklerdir.**

d: **Her renkten ideolojik bürokrasi kuşatmaya katılır.**

s: 134, o: ...of clinical deaths, each one of which can be banned, at a price.

ç: ...her birisi **bir bedel karşılığı lanetlenecek** olan klinik ölümlerin...

d: **...bir bedel karşılığında engellenebilecek...**

s: 145, o: Drawn or pushed into town, they squat on the margins of...

ç: **Kasabalara çekildiklerinde, ya da kasaba dışına itildiklerinde...** kıyısındaki gecekonduarda yaşamaya başlarlar.

d: **Cazibesine kapılarak veya zorunlu olarak şehre geldiklerinde...**

s: 151, o: WHO,...is moving to a conclusion that would have shocked most of its founders:...

ç: ... DSÖ, **kurumlarının çoğunu şoke eden bir sonuca** doğru gitmektedir:..

d: **...kurucularının çoğunu şoke edecek bir karara...**

s: 152, o:...encounter groups,...

ç: **...karşı gruplara...**

d: **...grup terapilerine...**

s: 154, o: Nobody knows how much health care will be worth to him in terms of money or pain.

ç: Sağlık hizmetinin para ve ağrı olarak neye malolacağını kimse bilemez.

d: 'pain' yerine göre 'ağrı' ya da 'acı' olabilir; burada ve diğer bazı yerlerde 'acı' olacak.

s: 156, o: ...guidelines for the diagnosis and treatment of a long list of injuries, illnesses, and health conditions,...

ç: **...uzun bir, sağlığı bozucu etkenler, hastalıklar ve sağlık durumları listesinin teşhis ve tedavisi için ana ilkeleri...**

d: **...uzun bir liste oluşturan sakatlıklar, hastalıklar ve sağlık durumları için teşhis ve tedavi rehberleri...**

s: 156, o: What started out as a defence of consumers against inadequate medical service will, first, provide the medical profession with assurance of continued demand and then with the power to delegate some of these services to other industrial branches: to the producers of foods, mattresses, vacations, or training. Consumer protection thus turns quickly into a crusade to transform independent people into clients at all cost.

ç: Yetersiz tıp hizmetine karşı bir tüketici savunması olarak başlayan hareket, **önce tıbbi sürekli bir talep güvencesiyle, sonra da tıp hizmetlerinin bazılarını öteki endüstri dallarına yönelik bir yetkiyle donatacaktır: Besin, yatak, turizm ve eğitim üreticilerine yönelik.** Böylece tüketiciyi koruma hareketi bir anda **bağımsız insanları** ne pahasına olursa olsun **müşterilere dönüştüren bir haçlı seferine döner.**

d: **...tıp teşkilatına, öncelikle sürekli talep güvencesi ve ayrıca bu hizmetlerden bazılarını besin, yatak, tatil ve tahsil üreten başka endüstri kollarına havale etme yetkisi sağlar. ... hür insanları ... tüketim kölesi kılan bir istilaya dönüşür.**

s: 157, o: Consumer-protection movements can translate information about medical ineffectiveness now buried in medical journals into the language of politics,...

ç: Tüketiciyi koruma hareketi, **tıbbın günümüzde tıbbi dergilerde politik bir dille örtülmüş yararsızlığı hakkında bilgi de aktarabilir;**...

d: ...**tıbbın başarısızlığı hakkındaki bilgiyi şu anda saklı bulunduğu tıp dergilerinden çıkarıp politik dile dönüştürebilir...**

s: 160, o: ...a person may publish his or her opinion freely as far as the government is concerned...

ç: **Devlete göre, herkes görüşünü özgürce ifade edebilir...**

d: ...**herkes hükûmetle ilgili görüşünü özgürce açıklayabilir...**

s: 161, o: ...no person is to receive services so extensive that his treatment deprives others of an opportunity for considerably less costly care per capita if, in their judgement (and not just in the opinion of an expert), they make a request of comparable urgency for the same public resources.

ç: **Hiç kimse başkalarını daha az maliyetli bir bakım fırsatından yoksun bırakacak bir tıp hizmetinden faydalanmamalıdır. Özellikle de, başkaları aynı kamusal kaynaklardan yararlanmak için bu kişinin talebiyle kıyaslanabilir derecede acil talepler gösteriyorsa ve bu talepler sadece kendi düşüncelerine göre değil, bir uzmanın düşüncelerine göre de haklı taleplerse.**

d: ...**hiç kimse, aynı kamu kaynakları için -kendi takdirleriyle (ve yalnızca bir uzmanın görüşüyle değil)- öncelik talep eden başka insanları kişi başına çok daha düşük maliyetli bir bakım imkânından mahrum edecek derecede aşırı tıp hizmeti almamalıdır.**

s: 161, o: ...has to restrict ... within sub-iatrogenic limits...

ç: ...**sub-iatrojenik sınırların altında** tutmalıdır.

d: ...**iatrojeni sınırları altında...**

s: 162, o: Like consumer advocacy and legislation of access, this attempt ... has inevitable health-denying effects when it is changed from an ad hoc tactic into a general strategy.

ç: ...**bu girişim, tüketici savunuculuğu ve yararlanmada eşitliği sağlayan yasalar geçici bir taktik olmaktan çıkarılıp genel bir stratejiye dönüştürülseler bile kaçınılmaz olarak sağlığı yadsıyan bir etki yapar.**

d: **Tüketicinin savunulması ve erişim hakkının yasalaşması gibi, ... bu girişim de hedefe özel geçici bir taktikten genel bir stratejiye dönüşürse...**

s: 166, o: ...some chic crusading physicians...

ç: Bir Haçlı fiyakasına sahip bazı hekimler...

d: Havayı koklayan bazı gayretkeş hekimler...

s: 166, o: Belief in medicine as an applied science generates a fourth kind of counter-measure to iatrogenesis which inevitably increases the irresponsible power of the health profession - and thereby the damage medicine does.

ç: Uygulamalı bir bilim olarak tıbbın olan inancı, iatrojeneze karşı sağlık mesleğinin sorumsuz gücünü -ve dolayısıyla, vereceği zararı- kaçınılmaz bir şekilde arttıran, dördüncü türde bir karşı önlemdir.

d: Tıbbın uygulamalı bir bilim olduğuna inanmak, tıp teşkilatının sorumsuz gücünü -ve dolayısıyla verdiği zararı- kaçınılmaz biçimde arttıran dördüncü tür bir iatrojeneze ters önlemi yaratır.

s: 167, o: ...the medical profession has largely ceased to strive towards the goals of an association of artisans...

ç: Tıp, ... zanaatkarlarla birleşme hedefine ulaşma çabasını büyük ölçüde bıraktı...

d: Tıp teşkilatı ... bir sanatkarlar loncasının, hedeflerine ulaşma çabasını...

s: 167, o: ...the salvation of mankind ... from the necessity of death.

ç: ...insanoğlunu ... ölüm gereksiniminden kurtarmanın...

d: ...ölümün zorunluluğundan kurtarmanın...

s: 168, o: ...are latter-day crusaders of an inquisitorial kind.

ç: ...engizisyonvari bir son gün haçlısı gibidirler;

d: ...engizisyon mantığına sahip ahir zaman istilacılarıdır.

s: 170, o: ...the relationship of a niche in the cosmos to the human species with which it has evolved...

ç: ...evrendeki bir mekânın kendisiyle birlikte evrime uğramış insan türleriyle ilişkisi...

d: ...evrendeki bir hücrenin, kendisinden evrilmiş insan türü ile ilişkisi...

s: 171, o: ...the most common causes of disease are exacting adaptive demands.

ç: En yaygın hastalık nedenleri zor uyum sağlamaktan kaynaklanırlardır.

d: ...zorla uyum sağlama yönündeki ısrarlarıdır.

s: 175, o: ...in the sub-Saharan Sahel...

ç: Sub-Saharan Sahel'de...

d: Sahraaltı Sahil'de veya **Sahil'de...** ('Sahil' özel isim olarak Sahraaltı Afrika'daki bu geçiş kuşağı için kullanılır.)

s: 149'da da "Israeli aid to Central Africa", "Orta Afrika'ya **İsraeli yardımı**" olmuş.

s: 176, o: The more intense the reliance on techniques making for dependence, the higher the rate of waste, degradation, and pathogenesis which must be countered by yet other techniques...

ç: Bağımlılığa neden olan tekniklere güven ne denli fazla olursa, henüz başka tekniklerle karşı konulmak zorunda olan israfın, düşüşün ve patojenezin bedeli o denli fazla olur.

d: ...tekniklere bel bağlayış yoğunlaştıkça, yine başka tekniklerle karşı konması gereken, zıyan olma-bozulma-hastalanma süreci hız kazanır.

s: 178, o: ...that the taboos of traditional cultures are irrelevant in combating an over-extension of industrial production.

ç: ...geleneksel kültürlere ait tabuların endüstriyel üretimin aşırı yayılmasına karşı savaşım pek ilgili olmadığını...

d: ...aşırı büyümesine karşı mücadelede yeri olmadığını...

s: 179, o: ...personal suffering and social dissolution set in.

ç: ...kişisel acılar ve toplumsal çözümler başlar.

d: ...toplumsal çözülme...

s: 180, o: ...the choice between the politics of voluntary poverty and the hell of the systems engineer...

ç: ...gönüllü yoksulluk ve mühendislik cehennemi politikaları arasında tercih...

d: ...gönüllü yoksulluk politikası ile sistem mühendisinin cehennemi arasında...

s: 183, o: Medical nemesis is the negative feedback of a social organization that set out to improve and equalize the opportunity for each man to cope in autonomy and ended by destroying it.

ç: Medikal nemesis, herkesin hastalıklarla otonom bir şekilde başa çıkabilme olanağını arttırmaya ve herkesi eşitlemeye kalkışan ve herkesi yok edip bitiren bir toplumsal örgütlenmenin aldığı olumsuz yanıtıtr.

d: ...herkesin otonom hareket imkânını geliştirmek ve eşitlemek üzere yola çıkan ama bu imkânı tamamen yok etmeye varan bir toplum örgütlenmesinin ters sonucudur.

s: 215, o: ...had invented the data they sent to the drug companies...

ç: ...ilaç şirketi tarafından gönderdiği verileri uydurmuş...

d: ...ilaç şirketlerine gönderdikleri verileri kendileri uydurmuş...

s: 216, o: ... in the literature to which US doctors subscribe.

ç: ...ABD doktorlarının da onayladığı bir literatürde...

d: ...abone olduğu literatürde...

s: 216, o: For any unprejudiced mind, ten years' research has proved that ... generic drugs are in no way inferior to those produced under trade names.

ç: Ön yargısız bir biçimde yapılan on yıllık tüm araştırmalar, ... jenerik ilaçların ticari markayla satılanlardan daha düşük fiyatlı olmadığını kanıtlamıştır.

d: Ön yargısız biri için, on yıllık araştırma ... jenerik ilaçların orijinal marka ilaçlardan hiçbir şekilde daha az etkili olmadığını...

s: 237, o: ...that medicine plays a social role and has a holistic and unitarian character in primitive cultures that modern medicine cannot provide.

ç: ...tıbbın ilkel toplumlarda modern tıbbın gerçekleştiremediği sosyal bir rol oynadığını, holist ve birlikçi (Hristiyanlıkta Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'tan oluşan üçlemeye inanmayan görüş. ç.n.) bir karaktere sahip olduğunu...

d: ...ilkel kültürlerde tıbbın sosyal bir rol oynadığını ve modern tıpta bulunmayan bütüncül ve birleştirici... ('Çevirenin notu' için söylenebilecek tek şey var: Gölge etme, başka ihsan istemem!)

s: 270, o: ...the impact that malpractice suits have on the patient's perception of his body as a form of capital investment...

ç: Kötü uygulama davalarının, hastanın kendi bedenini algılamasında sermaye yatırımının bir biçimi olarak yaptığı etki...

d: Yanlış teşhis-tedavi davalarının, hastanın kendi bedenini bir çeşit yatırım aracı olarak algılamasına etkisi...

s: 271, o: ...at the time of publication.

ç: ...yayıncılık tarihinde...

d: ...yayınlandığı tarihte...

s: 275, o: ... the limits of proliferation...

ç: Çoğalmanın sınırları...

d: Uzmanlaşmanın...

s: 275, o: The process of professionalization cannot be extrapolated,...

ç: Profesyonelleşme süreci **anlaşılır gibi değildir**...

d: ... öngörülemez...

s: 275, o: Gish tries to distinguish between the costly, prestigious, intensely skilled professional, with his long training and his readiness to move away from the community; the para-professional nurse, whose training is academic and theoretical; and the health auxillary, who has the skills that are needed most of the time.

ç: Gish, profesyonellerin sahip olduğu uzun süreli, pahalı, saygın ve yoğun eğitimle, bu kişilerin toplumdan kaçma eğilimleri arasında bir şeyleri ayırtmaya çalışıyor; eğitimi akademik ve teorik olan para-profesyonel hemşire ve becerilerine çoğu kez gerek duyulan yardımcı sağlık personeli konusunda da aynı şeyleri araştırıyor.

d: Gish, pahalı, saygın becerilerle yoğun olarak donanmış, uzun eğitilmiş ve halktan uzaklaşmaya eğilimli profesyonel; akademik ve teorik eğitilmiş para-profesyonel hemşire ve çoğu zaman becerilerine ihtiyaç duyulan yardımcı sağlık personeli arasındaki ayrımı ortaya koymaya çalışır.

s: 276, o: ...as ... lusty evangelical sects become staid religious denominations...

ç: ... sağlıklı protestan grupların ağırbaşlı dinsel mezheplere dönüşmesi gibi.

d: ...heyecanlı protestan cemaatlerin temkinli...

s: 277, o: ...the innocence of scientific research is absent from medicine.

ç: ...bilimsel araştırmanın masumiyeti tıptan ayrılmıştır.

d: ...tıpta bilimsel araştırmanın safiyeti kalmamıştır.

s: 277, o: ...unresolved tensions...

ç: ...sonuçlanmamış gerilimlerin...

d: ...çözülmemiş gerilimlerin...

İki tane dizgi hatası da ilk baskıdaki gibi duruyor:

s: 55, '1976' değil, '1776'.

s: 103 ve 129, '1972' değil, '1792'.

Türkiye kitap piyasası kötü çevirilerin okura ulaşmasını engelleyen bir denetim mekanizmasına sahip değil. Orhan Şaik Gökyay merhumun deyişiyle “destursuz başa girip” tarumar eden, kimseye yakalanmayan hattâ ödüllendirilen çevirmenler var. Bazı önemli eserlerin künyesinde yer alması bir çevirmen için yeterli referans kabul edilebiliyor. Yayınevlerinden yeni teklifler geldikçe çevirmenin “*ismi ve deneyimi*” büyüyor ve kendine güveni artıyor.

Öte yandan, çevirmen çeviri derneklerinin yönetiminde ise eleştirilme ihtimali azalıyor; hele “müstehcen neşriyat” gibi haksız bir suçlamayla mahkemeye düşmüşse kahramanlaşıyor ve adeta dokunulmazlık kazanıyor.

Çeviri eserlerle ilgili bu olumsuz tablo, ancak yayınevi editörlerinin ve çeviri ajanslarının sorumluluklarını yerine getirmesiyle düzelebilir.